

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO
PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W
GMINIE NAREW NA LATA 2023-2027
ZA 2023 ROK**

*Opracowanie:
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi*

Narew, marzec 2024

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu każdego człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Klimat rodzinny, w której jednostka wzrasta, postawy jakie preferują rodzice w stosunku do dzieci, rodziców i samych siebie, a także sposób w jaki pełnią swe role, stają się zasadniczymi wzorcami, które jednostka przyswaja lub odrzuca. Wpływ, jaki wywierają rodzice na swoje dziecko, jest więc bardzo silny i trwały. W większości są to relacje zdrowe, niosące za sobą wiele pozytywnych wartości. Tak więc rodzina, dom rodzinny w powszechnym mniemaniu to bezpieczny azyl, gwarantujący bezpieczeństwo jej członków. Jednak dla niektórych osób dom rodzinny może być źródłem negatywnych, traumatycznych doświadczeń i przeżyć, źródłem przemocy.

Przemoc domowa jest obecna we wszystkich społeczeństwach bez względu na stopień ich rozwoju. Jest to problem powszechny, który dotykać może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód itp. Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zakwalifikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Problematyka przemocy jest zjawiskiem złożonym, wieloczynnikowym. Aby skutecznie jej przeciwdziałać, a tym samym pomagać rodzinom, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków i ich sytuację, potrzeby i zachowania.

Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy w domowej, należy nieustannie zwiększać świadomość społeczną, dotyczącą samego zjawiska, ze szczególnym uwzględnieniem osób zajmujących się niesieniem wsparcia i ochrony ofiarom. Żadna instytucja działająca samodzielnie nie jest w stanie rozwiązać tego bardzo złożonego problemu. Aby dotrzeć do istoty i skutecznie zapobiegać przemocy domowej, potrzebne są skoordynowane działania właściwych instytucji, które koncentrują się na potrzebach i prawach ofiar.

Postępowanie w przypadku wystąpienia przemocy reguluje ustawa z dnia 9 marca 2023 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2023, poz. 535). Zgodnie z jej zapisami uaktualniono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Doznających Przemocy Domowej w Gminie Narew na lata 2023-2027, który został przyjęty uchwałą Nr LIV/317/23 Rady Gminy Narew z dnia 14 września 2023r.

II. REALIZACJA PROGRAMU

1. EDUKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozpowszechnia materiały edukacyjne (brozury, ulotki, plakaty itp.) dotyczące zjawiska przemocy domowej poprzez instytucje gminne i organizacje pozarządowe. Informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy domowej udzielają członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz pracownicy ośrodka. Na tablicy ogłoszeń i na stronach internetowych Urzędu Gminy Narew i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej umieszczono informacje na temat systemu pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej oraz informacji o działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy odbywa się w szczególności poprzez organizowanie zajęć edukacyjno-profilaktycznych w ramach szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych. W ramach godzin wychowawczych i zajęć dodatkowych oraz wykładów informacyjnych w **Zespole Szkolno-Przedszkolnym** realizowano treści kierowane do uczniów z zakresu profilaktyki i szeroko pojętego wychowania. Można tu wymienić takie zajęcia jak: "Złość i gniew czyli jak radzić sobie z emocjami", "Jak rozwiązywać konflikty", „ Fonoholizm i sieciolizm – nałogi XXI wieku”, „Lekcja asertywności dla najmłodszych”, „ Motywacja do nauki i podejmowania nowych wyzwań”, „Równowaga i zdrowie psychiczne”, „Sposoby rozwiązywania problemów”, „Recepta na stres”, „Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów”. Realizowany był program profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów” prowadzony przez specjalistów na którym omówiono następujące obszary tematyczne : profilaktyka korzystania z substancji psychoaktywnych, wychowanie ku miłości i odpowiedzialności za swoją seksualność, profilaktyka przemocy, wzmocnienie czynników chroniących w profilaktyce oraz podwyższenie kompetencji w zakresie zachowań agresywnych. Reasumując podjęte działania skutecznie przeciwdziałały możliwie szerokiemu spektrum zachowań ryzykownych równocześnie. Program „Archipelag Skarbów” jest programem profilaktycznym i promocji zdrowia psychicznego rekomendowanym przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji i Instytut

Psychiatrii i Neurologii.

Podczas spotkania „Złość i gniew czyli jak radzić sobie z emocjami”, jego celem było przeanalizowanie elementów treści dotyczących nauki wyrażania swojej złości grzecznymi słowami, rozróżnianie i nabywanie stanów emocjonalnych, sposoby kontroli własnego zachowania, rozwijanie empatii oraz zapoznanie się z metodami rozwiązywania problemów unikając zachowań agresywnych.

„Lekcja asertywności dla najmłodszych”, spotkanie dotyczyło skutecznej odmowy bez urażania drugiej osoby, zmiany postawy nieasertywnej na asertywną, korzyści płynące z zachowań asertywnych. Wczesne nabycie umiejętności asertywności będzie pozwalało u dzieci w wieku starszym na stosowanie pożądanego postawy, a tym samym posiadają umiejętność skutecznej odmowy bez urażania drugiej osoby i zmniejszą swoją podatność na zachowania ryzykowne.

"Jak rozwiązywać konflikty" zajęcia dotyczyły zagadnień: uświadomienie braku akceptacji dla zachowań agresywnych, nabycie umiejętności rozwiązywania sporów, odpowiednia komunikacja oraz praca nad zmianą nieprzyjemnych emocji, które towarzyszą sytuacją konfliktowym.

„Sposoby rozwiązywania problemów” na zajęciach zostały poruszone kwestie dotyczące technik diagnozy problemu, przekazano wiedzę zakresie strategii rozwiązywania problemów oraz w jaki sposób podejmować skuteczne decyzje.

„Recepta na stres” na zajęciach zostały omówione takie treści jak: wskazanie czym jest stres, jego potencjalne źródło i skutki. Młodzież dowiedziała się jak rozpoznać przyczyny stresu w ich życiu. Przeanalizowano techniki, reakcje, zachowania pozwalające na skuteczne radzenie sobie ze stresem.

„Fonoholizm i siecioholizm- nałogi XXI wieku” na zajęciach zostały omówione treści dotyczących zagrożeń wynikających z nadmiernego użytkowania telefonu, scharakteryzowanie osoby uzależnionej od telefonu, mechanizmy uzależnienia, SWT- czyli syndrom wyłączanego telefonu i zobrazowanie uzależnień ściśle powiązanych z używaniem telefonu (od Internetu i gier). W trakcie spotkania uczniowie zapoznali się ze sposobami kontrolowania używania telefonu.

Na przełomie roku szkolonego 2023/2024 odbyły się zebrania z rodzicami uczniów na których omawiane były zagadnienia dotyczące profilaktyki. Poruszano m.in. tematykę dotyczącą stanów emocjonalnych dzieci oraz problemów związanych z zachowaniem dzieci.

W maju 2023 roku w Parafii Rzymskokatolickiej w Narwi został zorganizowany piknik

profilaktyczny dla ok. 30 uczniów z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego oraz ich rodziców. Podczas spotkania zostały przekazane materiały dotyczące przemocy, agresji oraz uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Uczestnicy zapoznali się z takimi terminami jak agresja i przemoc. Ukształtowali umiejętności opanowania i przewycięzania złości i agresji, kształtowali postawy pożądane społecznie, wypracowali metody przeciwdziałania agresji. Podczas pikniku odbył się konkurs plastyczny dla dzieci dotyczący profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Prace wszystkich dzieci biorących udział w konkursie zostały nagrodzone książkami.

Jednocześnie na terenie gminy kontynuowano działania w ramach kampanii „Reaguj na przemoc!”, w ramach której przekazywano informacje gdzie szukać wsparcia i jakie prawa przysługują osobom doznającym przemocy. Zachęcano do przerwania milczenia i korzystania z różnych dostępnych form pomocy. Sprawców natomiast informowano o konsekwencjach prawnych jakie im grożą za stosowanie przemocy, proponowano działania korekcyjno - edukacyjne oraz motywowano do zmiany zachowania.

Czas wolny dzieci i młodzież oraz ich rodziny mogły spędzić na zajęciach pozaszkolnych, które były prowadzone w szkole, bibliotece i jej filiach oraz w ośrodku kultury. W placówkach tych odbywały się zajęcia artystyczne, rekreacyjne, sportowe oraz warsztatowe zarówno dla dzieci, jak i rodziców. Prowadzone były również zajęcia taneczne, teatralne i wokalne. W szkole działały koła zainteresowań - modelarskie, sportowe i przedmiotowe. Powyższe jednostki udostępniały też materiały profilaktyczne dotyczące uzależnień i przemocy. Zarówno **Narwiański Ośrodek Kultury w Narwi** jak i **Gminna Biblioteka Publiczna w Narwi** prowadził działalność profilaktyczną w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym i uzależnieniom. Organizował dzieciom czas wolny, zachęcał do korzystania ze świetlicy, z nowych zajęć, do uczestnictwa w turniejach, grach i wyjazdach edukacyjnych, w zajęciach grupowych. Dzieci podczas zajęć uczą się realizowania własnych potrzeb w zgodzie z przyjętymi normami społecznymi, co jest bardzo istotne w przypadku dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Zorganizowano zajęcia edukacyjno - integracyjne, warsztaty plastyczne, rękodzielnicze, kulinarne itp. Działania były skierowane do różnych grup wiekowych, od dzieci przez młodzież i dorosłych do seniorów. Odbywały się również pogadanki i prelekcje na temat uzależnień, indywidualnego podejścia do drugiego człowieka, braku agresji, kształtowania silnej więzi rodzinnej.

Działalność na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych prowadziła również **Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce**, która realizowała działania profilaktyczno-edukacyjne między innymi „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, oraz „Konsekwencje prawne

młodzieży” dostosowano do wieku i potrzeb zespołów klasowych. Omówiono podstawowe informacje na temat konsekwencji prawnych młodzieży oraz cyberprzemocy i bezpieczeństwa w sieci. Dokładnie omówiono zakres demoralizacji oraz konsekwencji jakie grożą w ramach łamania przepisów prawnych przez młodzież nie tylko w szkole, ale i w Internecie.

W prowadzenie edukacji społecznej na temat przemocy włączyły się także organizacje pozarządowe działające na terenie gminy tj. **Ochotnicza Straż Pożarna w Narwi, Koło Gospodyń Wiejskich, Parafia Rzymskokatolicka w Narwi i Fundacja Na Rzecz Ratowania i Rewitalizacji Dziedzictwa Kulturowego "Spadczyna" z Trześcianki**. Podczas działań prowadzonych przez powyższe jednostki eksponowane były stoiska z materiałami profilaktycznymi.

Ponadto organizowano spotkania z rodzicami, kuratorami oraz przedstawicielami instytucji zajmujących się z działalnością na rzecz nieletnich.

2. UDZIELANIE KOMPLEKSOWEJ POMOCY OSOBOM I RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMEM PRZEMOCY

W ramach procedury "**Niebieska Karta**" udzielana jest pomoc osobom doznającym przemocy. Zapewnienie pomocy terapeutycznej, prawnej, socjalnej i finansowej dla osób doznających przemocy i świadków przemocy ze szczególnym uwzględnieniem dzieci odbywa się w ramach działań ośrodka pomocy społecznej, zespołu interdyscyplinarnego, komisji alkoholowej oraz punktu konsultacyjnego.

Na terenie gminy propagowana jest działalność dotycząca przeciwdziałania i powstrzymywania przemocy. Nawiązano współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Białymstoku, który prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej zapewniający schronienie osobom doznającym przemocy w rodzinie. Ośrodek udziela również pomocy psychologiczno - terapeutycznej i prawnej.

Upowszechnianie oferty pomocowej oraz informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy odbywa się poprzez umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, tablicy ogłoszeń oraz poprzez pracę socjalną.

Pomocy w formie poradnictwa socjalnego dla osób doświadczających przemocy udzielono 4 razy.

Informowano o możliwości skorzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego, jednak ośrodek nie dysponuje danymi jaka liczba osób skorzystała z tej formy pomocy.

3. ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI ODDZIAŁYWAŃ WOBEC SPRAWCÓW PRZEMOCY

Wobec sprawców przemocy stosowana jest procedura "Niebieska Karta".

„Niebieska Karta” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem, wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy domowej. W największym stopniu zaangażowani w podejmowanie działań w jej ramach pozostają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz Policji.

W 2023 roku procedurę prowadzono w 7 rodzinach. Sprawcami w każdej z tych sytuacji byli mężczyźni, osobami doświadczającymi przemocy było 6 kobiet i 1 mężczyzna.

Zespół Interdyscyplinarny skutecznie inicjował interwencje w środowisku dotkniętym przemocą domową, rozpowszechniał informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjował działania w stosunku do osób stosujących przemoc domowej.

Wszyscy sprawcy przemocy byli wzywani na posiedzenie zespołu oraz odwiedzani w miejscu zamieszkania przez poszczególnych członków zespołu. Sprawcy przemocy zostali poinformowani na temat programów korekcyjno-edukacyjnych, programów psychologiczno-terapeutycznych oraz podmiotów, które je realizują.

4. BUDOWANIE LOKALNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym, który powołał wójt. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych a także kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem a podmiotami wymienionymi wyżej. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące.

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Narew powołany na podstawie uchwały Nr LIII/303 Rady Gminy Narew z dnia 30 czerwca 2023 roku w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Narew oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania oraz

zarządzenia Nr 492/23 Wójta Gminy Narew z dnia 7 września 2023 roku w sprawie powołania i składu zespołu interdyscyplinarnego. Zarządzenie wójta zostało zmienione ze względu na zmianę przepisów prawa oraz zmiany osobowe składu zespołu.

Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5 ustawy, w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”, kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń.

W 2023 roku odbyło się 7 posiedzeń zespołu. Procedurą Niebieska Karta objętych zostało 16 osób z 7 rodzin. Liczba osób dotkniętych przemocą, dla których była prowadzona procedura w minionym roku wynosiła 7. Procedura dotyczyła 6 kobiet i 10 mężczyzn w tym 2 osoby starsze. Członkowie zespołu sporządzili formularz Niebieska Karta – C (dotyczy osób dotkniętych przemocą) dla 6 osób i formularz Niebieska Karta – D (dotyczy osób stosujących przemoc) dla 4 osoby. Procedurę zamknięto w tych rodzinach z powodu ustania przemocy, braku zasadności podejmowania działań oraz odstąpienia od dalszych działań.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wraz z członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownikami tutejszych jednostek samorządowych uczestniczyli w następujących szkoleniach: "Uzależnienia behawioralne",

„Niewidzialne rany”, „Techniki autoprezentacji do lepszej komunikacji w pracy”, „Przemoc w rodzinie - występowanie w Polsce i tryb postępowania w przypadku zaistnienia tego zjawiska (niebieska karta)”, „Nowe Zespoły Interdyscyplinarne-zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, „Najnowsze zmiany w systemie przeciwdziałania przemocy-ustawa z dnia 9 marca 2023”, „Zmiany w ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich orz najnowsze formy profilaktyki w świetle najnowszych zagrożeń społecznych”, „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, omówienie najnowszych zmian”, „Przemoc domowa - nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie-2023”.

IV. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ

Z uwagi na nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej dokonaną ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) 14 września 2023 roku został uaktualniony gminny program w obszarze przeciwdziałania przemocy. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Narew na lata 2023-2027 finansowany jest ze środków budżetu Gminy Narew, ustalanych corocznie w ramach budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi oraz ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Narwi pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wysokość wykorzystanych środków ze szczegółowym podziałem na działy i rozdziały znajduje się w sprawozdaniu z wykorzystania budżetu gminy za 2023 rok.